

*Βαλής Χρήστος, Γεωργίου Παναγιώτης,
Διονυσοπούλου Ελένη, Παπαδάτου Φιερούλα*
Βιβλιοθήκη Και Υπηρεσία Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Πατρών

*Chris Vallis, Panos Georgiou,
Eleni Dionyssopoulou, Fieroula Papadatou*
Library & Information Services, University of Patras

*Ανάπτυξη θεματικών πυλών (portals) σε αξιολογημένες πηγές
πληροφόρησης του διαδικτύου στη βιβλιοθήκη και υπηρεσία
πληροφόρησης του πανεπιστημίου Πατρών*
*The development of subject gateways to evaluated, quality internet
resources in the library & information service of the university of Patras*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Παρά το γεγονός ότι το Διαδίκτυο προσφέρει στους ερευνητές πρωτόγνωρες και απεριόριστες ευκαιρίες ανεύρεσης και διάδοσης πληροφοριών, η συνεχόμενη αύξηση του όγκου της πληροφορίας καθώς και η μεγάλη διασπορά των πηγών παραγωγής της δημιουργεί προβλήματα τόσο στους χρήστες όσο και στους παροχείς.

Οι χρήστες βρίσκουν ολοένα και πιο δύσκολη την αναζήτηση συγκεκριμένης πληροφορίας μέσα σε αυτόν τον τεράστιο όγκο δεδομένων. Ακόμα και αν ανακαλύψουν κάποια πηγή η οποία παρουσιάζεται ως σχετική, δεν είναι εύκολο να διευκρινιστεί κατά πόσο η πληροφορία που ανακτάται είναι έγκυρη και επίκαιρη.

Η Βιβλιοθήκη και Υπηρεσία Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Πατρών, ανταποκρινόμενη στον καινούργιο ρόλο που καλούνται να παίξουν οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες στην οργάνωση της πληροφορίας και την διευκόλυνση στην πρόσβαση της καθώς και στην ανάπτυξη νέων ηλεκτρονικών υπηρεσιών υποβοήθησης των εκπαιδευτικών διαδικασιών, ξεκίνησε μια προσπάθεια δημιουργίας τριών Online θεματικών πυλών σε αξιολογημένες πηγές πληροφόρησης του Διαδικτύου στα θεματικά πεδία της Βιολογίας, της Γεωλογίας και της Εκπαίδευσης.

Βασικός άξονας του σχεδιασμού αυτής της προσπάθειας ήταν η αξιοποίηση της ήδη υπάρχουσας τεχνογνωσίας και τεχνολογίας και του εξειδικευμένου σε θέματα βιβλιοθηκονομίας προσωπικού της ΒΥΠ, προσέγγιση η οποία παράλληλα αποτελούσε και τη βέλτιστη οικονομικά λύση.

Κατά την εκπόνηση της αρχικής μελέτης προδιαγραφών για την ανάπτυξη των Online θεματικών πυλών έπρεπε να τεθούν κριτήρια που αφορούσαν:

- στον τρόπο εύρεσης του περιεχομένου τους, καθώς και της αξιολόγησης του με θεσπισμένα κριτήρια ποιότητας
- σε ζητήματα καταλογογράφησης, ταξινόμησης και θεματικής ευρετηρίασης των πηγών καθώς και
- την επιλογή και την ανάπτυξη ενός λογισμικού ανοιχτής αρχιτεκτονικής, παραμετροποίησης και δομημένου ως προς τις εκάστοτε λειτουργίες.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Θεματικές πύλες, Αξιολόγηση πηγών, Ποιότητα πληροφορίας, Βιβλιοθηκονομική επεξεργασία πηγών, Μεταδεδομένα.

ABSTRACT

Although the World Wide Web gives researchers unprecedented opportunities to find and distribute research results, the increasing amount of on-line information is causing problems to the users and providers of information services.

Users are finding it progressively harder to retrieve the information that is of specific interest to them amongst a huge volume of irrelevant data. Even when they discover a resource that seems relevant, they cannot easily find out whether the information is reliable and recent.

Library & Information Service of the University of Patras trying to fulfill the new role of academic libraries in organizing and accessing the information and also contributing to the development of new electronic services for supporting the educational activities proceeded with the development of three online subject gateways to evaluated, quality Internet resources in the subject fields of Biology, Geology and Education sciences.

Basic guide of the design of this project was to utilize the expertise of our own staff in technological and bibliographical matters. This approach was also the most cost-efficient solution.

During the initial requirement analysis of the project we had to set standards for:

- *the retrieval and the evaluation of the electronic resources with the setting of quality criteria,*
- *the cataloguing, classification and subject indexing of the electronic resources and*
- *the design and the development of open architecture software, fully configurable and modular.*

Keywords: Subject Gateways, Source Evaluation, information Quality, Bibliographic Description for Electronic Resources, Metadata.

1. Εισαγωγή

«Το Διαδίκτυο πάει στο Πανεπιστήμιο: Πώς καταφέρνουν οι φοιτητές να ζουν στο μέλλον με τη σημερινή τεχνολογία». Αυτός είναι ο τίτλος μιας έρευνας που έγινε στα πλαίσια του προγράμματος "Pew Internet & American Life"¹ και δημοσιεύτηκε στο Διαδίκτυο το Σεπτέμβριο 2002, με δείγμα από μαθητές και φοιτητές σε κολέγια και Πανεπιστημιακά ιδρύματα διετούς και τετραετούς φοίτησης στην Αμερική.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής είναι εντυπωσιακά όσον αφορά στην εξέλιξη και την ανάπτυξη του Διαδικτύου ως μέσο έρευνας και εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα:

- Το 86% των φοιτητών σε Πανεπιστήμια χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο, σε σύγκριση με το 59% του συνολικού πληθυσμού.
- Το 79% των φοιτητών που χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο, ισχυρίζονται ότι ο ρόλος του στην ακαδημαϊκή τους πορεία ήταν πολύ θετικός
- Το 73% των φοιτητών που χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο για έρευνα, το χρησιμοποιούν περισσότερο από ό, τι την ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη.
- Σχεδόν οι μισοί φοιτητές-χρήστες του Διαδικτύου στέλνουν με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ιδέες και προτάσεις στους καθηγητές τους, που δε θα τολμούσαν να πουν στην τάξη.
- Τέλος, το 58% των φοιτητών - χρηστών του Διαδικτύου ισχυρίζονται ότι το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο βελτίωσε τις σχέσεις τους με τους καθηγητές τους.

Αναλογιζόμενοι τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας, βλέπουμε ότι η ανάγκη σύνδεσης των νέων τεχνολογιών με την εκπαίδευση γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική. Έτσι, στα πλαίσια μιας δράσης του προγράμματος ΤΗΑΕΦΑΕΣΣΑ με στόχο την «Παροχή Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης & Υπηρεσίας Πληροφόρησης (Β.Υ.Π.) του Πανεπιστημίου Πατρών στην Ακαδημαϊκή Κοινότητα» αποφασίστηκε η δημιουργία και η ανάπτυξη τριών θεματικών πυλών στα θεματικά πεδία της Βιολογίας, της Γεωλογίας και της Εκπαίδευσης.

Η επιλογή των συγκεκριμένων θεματικών ενοτήτων στηρίχθηκε:

- στις ανάγκες της Ακαδημαϊκής κοινότητας για πληροφόρηση
- στην ύπαρξη αντίστοιχων τμημάτων στο Πανεπιστήμιο Πατρών
- στο ενδιαφέρον για συμμετοχή μελών Δ.Ε.Π. από τα αντίστοιχα τμήματα και
- στην ανάλογη επιστημονική κατάρτιση του προσωπικού της Β.Υ.Π.

7. *The Internet Goes to College: How Students are Living in the Future with Today's Technology* September 15, 2002. Διαθέσιμο στο Διαδίκτυο:

http://www.pewinternet.org/reports/pdfs/PIP_College_Report.pdt Τελευταία επίσκεψη 14 Οκτωβρίου 2002.

2. Αποσαφήνιση όρων

Portal: ονομάζεται ο δικτυακός τόπος ο οποίος αποτελεί ένα σημείο συγκέντρωσης της γνώσης στο Διαδίκτυο, και προσφέρει συνήθως μια μηχανή αναζήτησης και συνδέσμους σε χρήσιμες ιστοσελίδες, νέα και άλλες υπηρεσίες. Αυτές οι υπηρεσίες συνήθως προσφέρονται δωρεάν με την ελπίδα ότι οι χρήστες θα κάνουν δημοφιλή τον ιστότοπο αυτόν και θα τον επισκέπτονται συχνά. Τα πιο δημοφιλή portals είναι το Yahoo! και το MSN. Κάποια portals αναφέρονται μόνο σε ένα συγκεκριμένο θέμα και ονομάζονται vertical portals.²

Subject gateways (Θεματικές πύλες): Οι Θεματικές πύλες αποτελούν όπως και τα portals ένα σημείο εισόδου στο Διαδίκτυο. Η διαφορά τους έγκειται στο ότι ενώ τα portals παρέχουν αυτούσια πληροφορία, οι θεματικές πύλες απλά ενημερώνουν για το πού μπορεί κάποιος να εντοπίσει την πληροφορία. Έτσι, η πληροφορία ανακτάται τελικά μετά από αναζήτηση στον δικτυακό τόπο που πρότεινε η θεματική πύλη.

Metadata (Μεταδεδομένα): Βασικό χαρακτηριστικό των θεματικών πυλών είναι η δημιουργία εγγραφών μεταδεδομένων (metadata records), στοιχείων δηλαδή που περιγράφουν τις πηγές του διαδικτύου που ευρετηριάζει η βάση και τα οποία έχουν διαφορετικά πεδία για τα δεδομένα της πηγής, όπως τίτλος, συγγραφέας, URL κ.λπ. Τα μεταδεδομένα (τα οποία συνήθως δημιουργούνται αυτόματα από κάποιο αξιόπιστο εργαλείο) παρέχουν στους χρήστες μια συνοπτική εικόνα της πηγής και ταυτόχρονα υποστηρίζουν την αναζήτηση και την ανάκτηση της πληροφορίας.

3. Στόχοι της ανάπτυξης θεματικών πυλών

Αν αναλογιστούμε τις ανάγκες της ακαδημαϊκής κοινότητας για έγκαιρη και φυσικά έγκυρη πληροφόρηση, τότε οι στόχοι ανάπτυξης θεματικών πυλών γίνονται εύκολα κατανοητοί. Η ανάπτυξη μιας τέτοιας υπηρεσίας θα βοηθήσει στην παροχή υψηλής ποιότητας πληροφορίας, θα καταφέρει να συνδέσει τις νέες τεχνολογίες με την εκπαιδευτική διαδικασία, θα αποτελέσει σημείο συγκέντρωσης της γνώσης για εύκολη και γρήγορη πρόσβαση και τέλος, κάτι λίγο εγωιστικό αλλά αρκετά σημαντικό, θα βοηθήσει στην εξάπλωση της φυσικής παρουσίας της Βιβλιοθήκης και εκτός των στενών χωροταξικών της ορίων. Θα βρίσκεται στην υπηρεσία του χρήστη την ώρα που την χρειάζεται ακόμα και εκτός του καθημερινού ωραρίου της.

Με την ικανοποίηση αυτών των στόχων οι βιβλιοθήκες θα αλλάξουν ρόλο. Θα καταφέρουν να γίνουν όχι μόνο συλλέκτες αλλά και πλοηγοί της πληροφορίας και θα αποτελέσουν κέντρο τεκμηρίωσης και πληροφόρησης.

*2. The Free On-line Dictionary of Computing. Διαθέσιμο στο Διαδίκτυο:
<http://wombat.doc.ic.ac.uk/foldoc/contents.html> Τελευταία επίσκεψη 23 Σεπτεμβρίου 2002*

4. Βασικά χαρακτηριστικά θεματικών πυλών

Οι διαχειριστές των θεματικών πυλών έχουν καταφέρει να διατηρήσουν την επιστημονικότητα και την εγκυρότητα της πληροφορίας που ευρετηριάζεται από το Διαδίκτυο. Αυτός ο ρόλος όμως δεν επιτυγχάνεται εύκολα. Απαιτεί την προσεγμένη επιλογή πηγών μέσω θεσπισμένων κριτηρίων που ορίζονται για την κάθε θεματική πύλη με κοινό άξονα την αξιολόγηση και την διαφύλαξη της ποιότητας. Παρέχει στους χρήστες τη δυνατότητα αναζήτησης με πολλαπλούς τρόπους, προσέγγιση η οποία διευκολύνει την εύρεση της ακριβούς, για τις ανάγκες τους, πληροφορίας. Επιπλέον, κάθε πληροφορία που ευρετηριάζεται, συνοδεύεται από περιγραφικά στοιχεία (περίληψη, σύντομη αναφορά, λέξεις-κλειδιά κ.λ.π.). Ένα άλλο χαρακτηριστικό που αυξάνει την εγκυρότητα και την ποιότητα μιας θεματικής πύλης είναι η λογική ταξινόμηση και δόμηση των πληροφοριών. Για να ισχύουν όμως όλα τα ανωτέρω, θα πρέπει οι πληροφορίες να έχουν υποστεί την κατάλληλη επεξεργασία. Θα πρέπει δηλαδή να αξιολογηθούν, να ταξινομηθούν, να ευρετηριασθούν θεματικά και να καταλογογραφηθούν. Παρακάτω θα αναλύσουμε αυτήν τη διαδικασία.

5. Τρόποι αξιολόγησης της πληροφορίας

Υπάρχουν πολλές θεματικές πύλες που δεν καθορίζουν, ή δε δημοσιεύουν την πολιτική της συλλογής τους παρά τα πολλά πλεονεκτήματα που έχει μια τέτοια προσπάθεια. Η ύπαρξη και η δημοσίευση μίας τέτοιας πολιτικής βοηθά κατ' αρχάς τους χρήστες να εκτιμήσουν τις παροχές και την ποιότητα της υπηρεσίας, τους βοηθά να κατανοήσουν και να διακρίνουν την επιστημονικότητα της πληροφορίας ενώ, παράλληλα βοηθά και το προσωπικό που θα ασχοληθεί με την επιλογή των πηγών και την αξιολόγηση τους να είναι όσο το δυνατόν πιο αντικειμενικό. Παράλληλα μπορεί να χρησιμεύσει για την εκπαίδευση καινούργιου προσωπικού και τη διατήρηση της ίδιας πολιτικής κατά τη διάρκεια των χρόνων ύπαρξης μιας θεματικής πύλης.

Εκτός όμως από την πολιτική της συλλογής μία θεματική πύλη στηρίζεται και σε θεσπισμένα κριτήρια ποιότητας. Αυτά τα κριτήρια μπορούν να χωριστούν σε τρεις βασικές κατηγορίες.

- Κριτήρια Περιεχομένου

Τα κριτήρια αυτά βασίζονται στο περιεχόμενο της πληροφορίας μιας πηγής και αποτελούν τον πιο βασικό παράγοντα αξιολόγησης της. Σχετίζονται δε άμεσα με θέματα όπως η επιστημονικότητα της πληροφορίας (που εξαρτάται και από την αξιοπιστία της πηγής), η επικαιρότητα του περιεχομένου της και τέλος η αυθεντικότητα και η πρωτοτυπία της.

- Κριτήρια Διαμόρφωσης

Τα κριτήρια αυτά βασίζονται στην παρουσίαση και την οργάνωση της πληροφορίας. Οι χρήστες πρέπει να μπορούν με ευκολία να βρίσκουν γρήγορα αυτό που χρειάζονται, μέσα από μια εύκολη στη χρήση επιφάνεια διεπαφής. Έτσι εδώ σημαντικό ρόλο παίζει η ευκολία πλοήγησης στη σελίδα, η χρήση αναγνωρισμένων και διεθνών προτύπων, η αισθητική και η χρήση της κατάλληλης τεχνολογίας.

- Κριτήρια Επεξεργασίας

Τα κριτήρια επεξεργασίας στηρίζονται στις διαδικασίες που υπάρχουν για την οργάνωση και την υποστήριξη της πληροφορίας. Τα κριτήρια αυτά σχετίζονται περισσότερο με το γεγονός ότι πρόκειται για ηλεκτρονικές πηγές. Είναι δηλαδή κριτήρια τα οποία αξιολογούν το σύστημα παροχής και ανάκτησης της πληροφορίας δηλαδή, εξετάζουν κατά πόσον υπάρχει συνεχής ενημέρωση των πηγών, συντήρηση του συστήματος και ελέγχουν την τεχνική του αξιοπιστία.

Παράλληλα έχουν αρχίσει και αναπτύσσονται μέθοδοι αυτόματης ποιοτικής αξιολόγησης, όπως οι πλατφόρμες PICS και RDF σε συνδυασμό με τη δημιουργία λεξικού μεταδεδομένων. Πιο συγκεκριμένα, τα PICS και RDF έχουν ως βασικό στόχο να παρέχουν την τεχνολογική υποδομή που θα υποστηρίξει την αυτόματη αξιολόγηση της ποιότητας μιας πηγής. Είναι και τα δύο πρότυπα εγκεκριμένα από το W3C (World Wide Web Consortium). Το PICS συσχετίζει μεταδεδομένα με ιστοσελίδες, μεταδεδομένα τα οποία αναφέρονται στο περιεχόμενο της πηγής και αφορούν στην ποιότητα της. Το RDF, που διαδέχτηκε το PICS λειτουργεί με ένα ευρύτερο φάσμα μεταδεδομένων και όχι μόνο με όσα σχετίζονται με την ποιότητα. Μπορεί δηλαδή να λειτουργήσει με διάφορα «λεξικά μεταδεδομένων» (metadata vocabularies).³ Τα λεξικά μεταδεδομένων αποτελούν την προσπάθεια δημιουργίας ενός «θησαυρού» μεταδεδομένων που θα αφορούν στην περιγραφή της ποιότητας των πηγών. Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει κάποιο ολοκληρωμένο λεξικό, αλλά αρκετά βρίσκονται υπό ανάπτυξη.

6. Καταλογογράφηση της πληροφορίας

Ένας από τους ρόλους της καταλογογράφησης είναι να προσδιορίσει πώς θα εισαγούνται τα μεταδεδομένα. Από τη στιγμή που θα έχει επιλεγεί η διάταξη των μεταδεδομένων θα πρέπει να επιλεγεί και ο κατάλληλος τρόπος καταλογογράφησης τους. Διαθέσιμες πρότυπες πλατφόρμες περιγραφής ηλεκτρονικών πηγών είναι:

- ISBD(ER): Το γνωστό ISBD για περιγραφή των ηλεκτρονικών πηγών.

3. Platform for Internet Content Selection (PICS) Διαθέσιμο στο Διαδίκτυο: <http://www.w3.org/PICS/> Τελευταία επίσκεψη 27 Αυγούστου 2002. Resource Description Framework (RDF) Model and Syntax Specification Διαθέσιμο στο Διαδίκτυο: <http://www.w3.org/TR/REC-rdf-syntax/> Τελευταία επίσκεψη 27 Αυγούστου 2002.

- UNIMARC: Η ενεργοποίηση του πεδίου 856, βοηθά στην κωδικοποίηση της πληροφορίας η οποία είναι απαραίτητη για την ανάκτηση πηγών στο Διαδίκτυο.

Οι θεματικές πύλες χρειάζονται εργαλεία που να βοηθούν στον εντοπισμό και την αναγνώριση των πηγών. Γι' αυτό το λόγο αναπτύχθηκαν τρόποι περιγραφικής καταλογογράφησης. Για την περιγραφή μιας πηγής είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν διατάξεις μεταδεδομένων. Σύμφωνα με κάποια επισκόπηση των διαθέσιμων (ή των υπό ανάπτυξη) διατάξεων, το 1997 ήταν περισσότερες από είκοσι (π.χ. IAFA templates, SOIF, TEI, MARC, ROADS templates, Dublin Core)⁴ και αρκετές από αυτές έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί σε ανεπτυγμένες θεματικές πύλες.

Διατάξεις όπως το Dublin Core, το MARC και οι φόρμες του ROADS είναι πλαίσια (templates) στα οποία τα δεδομένα μπορούν να εισαχθούν και να ανακτηθούν. Στις συγκεκριμένες διατάξεις μεταδεδομένων είναι δυνατή η αυτόματη δημιουργία περιγραφής των πηγών με τη χρήση εργαλείων (texteditors) για τις φόρμες του ROADS ή εφαρμογών που βασίζονται στη χρήση του Διαδικτύου όπως το DC-dot για το Dublin Core.

Έχοντας λοιπόν επιλέξει τη διάταξη των μεταδεδομένων που θα χρησιμοποιηθεί, πρέπει να αναπτυχθούν συγκεκριμένοι κανόνες καταλογογράφησης με βάση πρότυπα όπως τα ISO για μορφές ημερομηνιών ή για συντομογραφίες γλώσσας⁵ ή να ακολουθηθούν ήδη ανεπτυγμένοι όπως π.χ. οι Αγγλοαμερικάνικοι κανόνες καταλογογράφησης (AACR2).

7. Ζητήματα ταξινόμησης και θεματικής ευρετηρίασης

Η χρήση των σχημάτων ταξινόμησης, θεματικής ευρετηρίασης, όπως και η χρήση λέξεων- κλειδιών και θησαυρού είναι βασικά χαρακτηριστικά της περιγραφής της πηγής που παρέχεται από τη θεματική πύλη. Συγκεκριμένα, οι θεματικές πύλες παρέχουν δυνατότητα αναζήτησης και με λέξεις- κλειδιά και με σάρωση. Η σάρωση στηρίζεται συνήθως στα σχήματα θεματικής ευρετηρίασης ή στους θησαυρούς. Πριν όμως αποφασιστεί ποιο σχήμα θα επιλεγεί πρέπει να έχει τεκμηριωθεί ποιο σχήμα ταιριάζει στις ιδιαιτερότητες της θεματικής πύλης αλλά και στις ανάγκες των χρηστών της.

Σε γενικές γραμμές τα σχήματα ταξινόμησης διαιρούνται σε

4. *DESIRE - Development of a European Service for Information on Research and Education.*

Διαθέσιμο στο Διαδίκτυο: <http://www.ukoln.ac.uk/metadata/desire/overview/> Τελευταία επίσκεψη 7 5 Οκτωβρίου 2002

5. *John D. Byrum ISO 639-1 and ISO 639-2: International Standards for Language Codes. ISO 15924: International Standard for names of scripts. 65th IFLA Council and General Conference Bangkok, Thailand, August 20 - August 28, 1999. http://www.ifla.org/IV/ifla65/papers/099-155e.htm* Τελευταία επίσκεψη 15 Οκτωβρίου 2002.

- Διεθνή σχήματα ταξινόμησης. Τα διεθνή σχήματα καλύπτουν όλες τις θεματικές περιοχές και είναι σχεδιασμένα για χρήση σε όλο τον κόσμο. Είναι τα γνωστά μας DDC (Δεκαδικό Σύστημα Ταξινόμησης Dewey) και UDC (Διεθνές Δεκαδικό Σύστημα Ταξινόμησης)
- Εθνικά σχήματα ταξινόμησης. Τα εθνικά σχήματα καλύπτουν και αυτά όλες τις θεματικές περιοχές αλλά είναι σχεδιασμένα για χρήση σε μία μόνο χώρα ή σε χώρες που έχουν την ίδια γλώσσα. Πιο γνωστά είναι τα BC (Nederlandse Basisclassificatie της Ολλανδίας) και το SAB (Sveriges Allmanna Biblioteksforening της Σουηδίας)
- Σχήματα θεματικής ευρετηρίασης. Τα σχήματα αυτά είναι σχεδιασμένα για ένα συγκεκριμένο θεματικό πεδίο. Τα πιο γνωστά είναι τα NLM (National Library of Medicine) και το Ei (Engineering Information Classification Codes)
- Τέλος είναι τα σχήματα που αναπτύσσονται εσωτερικά σε συγκεκριμένες υπηρεσίες και προορίζονται για χρήση στη συγκεκριμένη θεματική πύλη, με πιο γνωστό τον τοόπο ταξινόμησης των πληροφοριών που έχει αναπτύξει το Yahoo!

Όσον αφορά στη χρήση σχημάτων ταξινόμησης οι απόψεις διίστανται. Αρκετοί είναι οι υπερασπιστές της χρήσης τους για λόγους ευκολίας της σάρωσης, τελειοποίησης του τρόπου αναζήτησης, συνεργατικότητας μεταξύ διαφορετικών θεματικών πυλών σταθερότητας της υπηρεσίας και εξοικείωσης των χρηστών μίας βιβλιοθήκης με το συγκεκριμένο σχήμα. Δεν είναι λίγοι όμως, όσοι υποστηρίζουν ότι τα σχήματα ταξινόμησης χωρίζουν συλλογές σχετικού υλικού, καθυστερούν να αφομοιώσουν καινούργιες θεματικές ενότητες ή κατηγοριοποιούν πολλές φορές τις ενότητες με ανακόλουθο τρόπο Παο' όλα αυτά, κανένας δεν μπορεί να αμφισβητήσει την αξία και την αναγκαιότητα τους ακόμα και αν χρειάζονται αναθεωρήσεις και διορθώσεις. Επιπρόσθετα με τη χρήση των σχημάτων ταξινόμησης και θεματικής ευρετηρίασης, η ανάκτηση της πληροφορίας μποοεί να γίνει και με εισαγωγή όρων ή λέξεων - κλειδιών. Οι έννοιες που καλύπτονται από τις λέξεις- κλειδιά είναι συνήθως πιο ακριβείς από αυτές που καλύπτονται από την ταξινόμηση και είναι δυνατόν να περιγράψουν πληρέστερα μια πληροφορία.

Η ύπαρξη τέλος ενός θησαυρού, αναμφισβήτητα βοηθά στην ανάκτηση της πληροφορίας, καθώς υποστηρίζει λειτουργίεςόπως «σχετικές σελίδες» ή «σχετικά θέματα» οι οποίες κατευθύνουν τον αδαή χρήστη.⁶

8. Απαιτήσεις συστήματος

Για την ανάπτυξη μιας θεματικής πύλης είναι απαραίτητο ένα ειδικό λογισμικό το οποίο θα υποστηρίζει και θα συντηρεί όλες τις λειτουργίες της. Σχετικά προγράμματα κυκλο-

6. *jean Aitchison - Alan Gilchrist, Thesaurus Construction. Reprinted 1990. Aslib Editions*

φορούν στο εμπόριο (MetaStar, Index+, SiteSearch) αλλά υπάρχουν και προγράμματα τα οποία διατίθενται δωρεάν για ερευνητικούς και επιστημονικούς σκοπούς (ROADS, MetaWeb, Harvest). Τα περισσότερα, ανταποκρινόμενα στις ιδιαιτερότητες των θεματικών πυλών έχουν αναπτυχθεί με στόχο την ευελιξία και τη διαλειτουργικότητα. Πρόκειται δηλαδή, για λογισμικά ανοιχτής αρχιτεκτονικής τα οποία εξασφαλίζουν τη συνεργατικότητα μεταξύ διαφορετικών πυλών, παρέχουν εύχρηστη επιφάνεια διεπαφής και αυτοματοποιούν την αναζήτηση πηγών και τη συλλογή μεταδεδομένων.

9. Οι θεματικές πύλες στη Βιβλιοθήκη & Υπηρεσία Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Πατρών

Η δράση του προγράμματος ΤΗΛΕΦΑΕΣΣΑ που αφορά στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη των τριών θεματικών πυλών, ξεκίνησε μέσα στο 2002 και τώρα βρίσκεται στο στάδιο εκπόνησης της μελέτης προδιαγραφών. Όσα παρατίθενται στη συνέχεια αποτελούν ουσιαστικά αρχικούς προβληματισμούς και όχι τελικές αποφάσεις.

Τα θέματα - προβλήματα τα οποία έπρεπε να αντιμετωπισθούν αφορούσαν στην αξιολόγηση του περιεχομένου, στο σχήμα ταξινόμησης, στον τρόπο ανάκτησης και παρουσίασης των μεταδεδομένων, στη μορφή καταλογογράφησης και στο λογισμικό της θεματικής πύλης. Μετά από μελέτη του τρόπου προσέγγισης αυτών των προβλημάτων και της επίλυσης τους από τους διαχειριστές διαφόρων θεματικών πυλών, προσανατολιζόμαστε στις παρακάτω λύσεις.

9.1 Αξιολόγηση της πληροφορίας

Πρωταρχικό μέλημα για την ανάπτυξη της συλλογής ήταν η παροχή αξιόπιστης επιστημονικής πληροφόρησης επομένως ήταν απαραίτητη η δημιουργία μιας πολιτικής που θα αναφέρεται στα κριτήρια επιλογής των πηγών. Συγκεκριμένα, εφόσον οι θεματικές πύλες που αποφασίστηκε να αναπτυχθούν είναι τρεις και θα ασχολούνται με θέματα Βιολογίας, Γεωλογίας και Εκπαίδευσης, η ευρετηριαζόμενη πληροφορία θα πρέπει να είναι πρωταρχικά σχετική με το θέμα της πύλης. Επίσης, θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των χρηστών και όσον αφορά στο θέμα αλλά και στο επίπεδο επιστημονικότητάς της. Το περιεχόμενο της πληροφορίας αποφασίστηκε να ανευρίσκεται και να αξιολογείται από εξειδικευμένο στα αντίστοιχα θεματικά πεδία επιστημονικό προσωπικό, σύμφωνα με τα κριτήρια ποιότητας που θα καθοριστούν και την επιστημονική γνώση του αντικειμένου. Τα είδη των πηγών καθορίστηκαν με βασικό κριτήριο την επιστημονικότητα, την εγκυρότητα και την μη εμπορικότητά τους, παρά το ότι αποφασίσαμε να εντάξουμε και πηγές του εμπορικού κλάδου ή προσωπικές σελίδες εφόσον αυτές όμως πληρούν όλα τα υπόλοιπα κριτήρια.

Συγκεκριμένα και με σειρά προτεραιότητας θα επιλέγονται:

- Ακαδημαϊκές πηγές
- Δευτεροβάθμια/Πρωτοβάθμια (portal εκπαίδευσης) Εκπαίδευση
- Οργανισμοί (μη κερδοσκοπικοί), Ερευνητικά Ινστιτούτα, Επιστημονικές Ενώσεις, Μουσεία
- Ηλεκτρονικές Βάσεις Δεδομένων
- Άλλες θεματικές πύλες
- Περιοδικά/Βιβλία
- Οργανισμοί (εμπορικός κλάδος)
- Κυβερνητικές σελίδες
- Προσωπικές σελίδες

Για τα θέματα πρόσβασης στην πληροφορία αποφασίστηκε να ευρετηριάζονται πηγές που παρέχονται στους χρήστες δωρεάν. Περιπτώσεις που χρειάζονται ειδική τεχνολογία ή/και ειδικό λογισμικό, αποφασίστηκε επίσης να ευρετηριάζονται έτσι ώστε να είναι πιο ολοκληρωμένη η κάλυψη της πληροφορίας. Το ίδιο αποφασίστηκε και για περιπτώσεις που χρειάζεται προσωπική εγγραφή.

Γεωγραφικά θέματα: Για λόγους καταλογογράφησης αλλά και μείωσης των ευρετηριζόμενων πηγών αποφασίστηκε η γλώσσα της πληροφορίας να είναι η Ελληνική ή/και Αγγλική. Επίσης δε θα τεθούν γεωγραφικοί περιορισμοί όσον αφορά στην προέλευση των πηγών.

Αυτή η πολιτική, θελήσαμε να είναι αρκετά γενική και ευέλικτη έτσι ώστε να φιλτράρει μεγαλύτερο όγκο πληροφορίας, που όμως θα αξιολογείται εκ νέου μετά. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι αυτό είναι μόνο ένα αρχικό φιλτράρισμα και ότι το μεγαλύτερο κομμάτι της αξιολόγησης και της επιλογής θα γίνεται στη συνέχεια.

Στην προσπάθεια μας να καθιερώσουμε μια κοινή πολιτική για την αξιολόγηση της πηγής ακολουθήσαμε μια ιδέα της Karen McLachlan/ Η McLachlan έχει καταρτίσει ένα ερωτηματολόγιο σύμφωνα με το οποίο βιβλιοθηκονόμοι ή ειδικοί στην πληροφορία απαντούν σε ερωτήσεις σχετικές με τη ιστοσελίδα που καλούνται να αξιολογήσουν και ανάλογα με το τελικό ποσό των «Όχι» και των «Ναι» την κατατάσσουν σε μία από τις τρεις κατηγορίες: 1. «Πολύ χρήσιμη για την κάλυψη των αναγκών μου σε πληροφόρηση», 2. «Αξίζει να την κρατήσω και να την επισκεφτώ ξανά κάποια στιγμή» και 3. «Δεν αξίζει να ξαναγυρίσω». Μέσα από πέντε τομείς που αφορούσαν αποκλειστικά και μόνο στην αξιολόγηση του περιεχομένου, το περιεχόμενο του ιστότοπου αναλύεται με έναν αντικειμενικό και εύκολο τρόπο.

Ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση των ηλεκτρονικών διευθύνσεων

Τίτλος	Θέμα		
URL			
Σημειώσεις			
Κυκλώστε το «Ν» για «Ναι», «Ο» για «Όχι» και «ΔΠ» για «Δεν Παρέχεται»			
1. Μια πρώτη ματιά			
Είναι φανερός ο σκοπός ύπαρξης της σελίδας.	N	O	ΔΠ
Φαίνεται σε ποιους απευθύνεται.	N	O	ΔΠ
2. Παροχές πληροφορίας			
Φαίνεται ποιος είναι ο/οι συγγραφείς για τη σελίδα.	N	O	ΔΠ
Ο/οι συγγραφείς επιτρέπουν την καταχώριση της διεύθυνσης τους σε κάποια άλλη σελίδα.	N	O	ΔΠ
Υπάρχουν στοιχεία για τον/τους συγγραφείς.	N	O	ΔΠ
Υπάρχει κάποιο πρόσωπο για επικοινωνία.	N	O	ΔΠ
Ο/οι συγγραφείς είναι αρμόδιοι για την παροχή τέτοιας πληροφορίας.	N	O	ΔΠ
3. Ποιότητα πληροφορίας			
Το θέμα καλύπτεται σε μεγάλο βαθμό και οι πληροφορίες είναι ακριβείς.	N	O	ΔΠ
Το θέμα είναι κατανοητό.	N	O	ΔΠ
Οι πληροφορίες είναι καλά οργανωμένες.	N	O	ΔΠ
Οι πληροφορίες ανανεώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα.	N	O	ΔΠ
Αναγράφεται η ημερομηνία τελευταίας ανανέωσης.	N	O	ΔΠ
4. Τεχνικά ζητήματα			
Εύκολη πλοήγηση.	N	O	ΔΠ
Όλοι οι σύνδεσμοι είναι ενεργοί.	N	O	ΔΠ
Ανάλογα με το σύνολο των «ναι» και των «όχι» βαθμολογήστε την ιστοσελίδα σαν: ___ Πολύ χρήσιμη για τις ανάγκες για πληροφόρηση, ___ Χρειάζεται επαναξιολόγηση, ___ Καθόλου χρήσιμη.			

9.2 Ταξινόμηση της πληροφορίας

Αυτή τη στιγμή ερευνούμε την πιθανότητα να χρησιμοποιηθεί™ Δεκαδικό Σύστημα Ταξινόμησης του Dewey ως εργαλείο για την ταξινόμηση και τη σάρωση της ηλεκτρονικής συλλογής. Το DDC αποτελεί την πιο κατάλληλη λύση γιατί ως γενικό σχήμα ταξινόμησης είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί και στις τρεις θεματικές πύλες και περιέχει ιεραρχικές δομές που το καθιστούν κατάλληλο και για θεματική ευρετηρίαση. Μεγάλο επίσης πλεονέκτημα αποτελεί η μέχρι τώρα χρήση του στην επιτόπια συλλογή και η εξοικείωση των χρηστών μας με αυτό.

9.3 Μεταδεδομένα και καταλογογράφηση

Η ύπαρξη μεταδεδομένων (σε οποιαδήποτε μορφή) είναι απαραίτητη τόσο σε μία παραδοσιακή βιβλιοθήκη όσο και σε μία θεματική πύλη. Αντίθετα όμως με το περιβάλλον της παραδοσιακής βιβλιοθήκης, η συμπλήρωση όλων των πιθανών πεδίων των μεταδεδομένων για την περιγραφή του αυξανόμενου όγκου της πληροφορίας στο χαοτικό περιβάλλον του Διαδικτύου, είναι χρονοβόρα διαδικασία. Έτσι, έχουν γίνει προσπάθειες να ορισθούν τα απολύτως απαραίτητα πεδία. Μια τέτοια προσπάθεια αποτελείτο Dublin Core (σύντμηση του Dublin Metadata Core Element Set). Περιλαμβάνει μια λίστα 15 κύριων στοιχείων σύμφωνα με το OCLC/NCSA Metadata Workshop το Μάρτιο του 1995.⁸ Το συνέδριο αυτό οργανώθηκε από την OCLC και το NCSA (National Center for Supercomputer Applications) με σκοπό να αναπτυχθεί μία διάταξη μεταδεδομένων που να περιγράφει ηλεκτρονικές πληροφορίες του διαδικτύου. Στην ανάπτυξη της συμμετείχαν ειδικοί από όλους τους συναφείς κλάδους (εκδότες, ειδικοί υπολογιστών, βιβλιοθηκονόμοι και ειδικοί πληροφόρησης).

Τα 15 στοιχεία του Dublin Core είναι:

1. Τίτλος (Title) (ονομασία της πηγής)
2. Συγγραφέας ή δημιουργός (Author or Creator) (πρόσωπο ή οργανισμός ή υπηρεσία)
3. Θέμα (Subject) (λέξεις-κλειδιά, ταξινομικοί αριθμοί)
4. Περιγραφή (Description-) (περίληψη, περιεχόμενα)
5. Εκδότης (Publisher) (πρόσωπο ή οργανισμός ή υπηρεσία)
6. Υπόλοιποι συντελεστές (Contributors) (π.χ. επιμελητές)

8. Weibel, S., Miller, J., and Daniel, R. *OCLC/NCSA metadata workshop report*. OCLC, March, 1995.

Διαθέσιμο στο Διαδίκτυο:

URL: http://www.oclc.org:5046/conferences/metadata/dublin_core_report.html Τελευταία επίσκεψη

15 Οκτωβρίου 2002

7. Ημερομηνία (Date) (δημιουργίας ή πρόσκτησης)
8. Κατηγορία πηγής (Resource type) (ανάλογα με το περιεχόμενο)
9. Μορφή (Format) (φυσική ή ψηφιακή)
10. Αναγνωριστικό Πηγής (Resource Identifier) (διεύθυνση)
11. Προέλευση (Source) (απ' όπου προέρχεται το παρόν τεκμήριο)
12. Γλώσσα (Language) (του περιεχομένου της πηγής)
13. Σχέση (Relation) (αναφορά σε σχετική πηγή)
14. Κάλυψη (Coverage) (γεωγραφική, χρονική)
15. Δικαιώματα (Rights management) (κείμενο σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία και τα δικαιώματα)

Ο αρχικός προσανατολισμός μας είναι προς τη χρήση του Dublin Core, επειδή περιλαμβάνει τα απολύτως απαραίτητα πεδία ώστε ο χρόνος συμπλήρωσης των πεδίων να είναι ο ελάχιστος δυνατός. Παράλληλα, μέσω της υπηρεσίας DC-dot⁹ υπάρχει η δυνατότητα αυτόματης ανάκτησης των στοιχείων αυτών. Μία μικρή Perl εφαρμογή αυτοματοποιεί μεγάλο τμήμα της απαιτούμενης διαδικασίας και διευκολύνει την ανάκτηση των μεταδεδομένων.

Το Dublin Core θεωρείται μία απλή φόρμα εισαγωγής στοιχείων, αλλά έχει το πλεονέκτημα της μεγάλης ευελιξίας και συμβατότητας. Η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσσου έχει καταφέρει να αντιστοιχίσει τα 15 στοιχεία του Dublin Core με τα αντίστοιχα πεδία του MARC. Αυτό μας προσανατολίζει στην σκέψη της αυτόματης ανάκτησης των 15 στοιχείων του Dublin Core μέσω του DC-dot και την εισαγωγή τους σε MARC μορφή.

9.4 Κριτήρια επιλογής Λογισμικού

Πρώτη επιλογή λογισμικού αποτελείτο ROADS (Resource Organisation and Discovery in Subject-based Services).¹⁰ Τα βασικά κριτήρια επιλογής του ήταν:

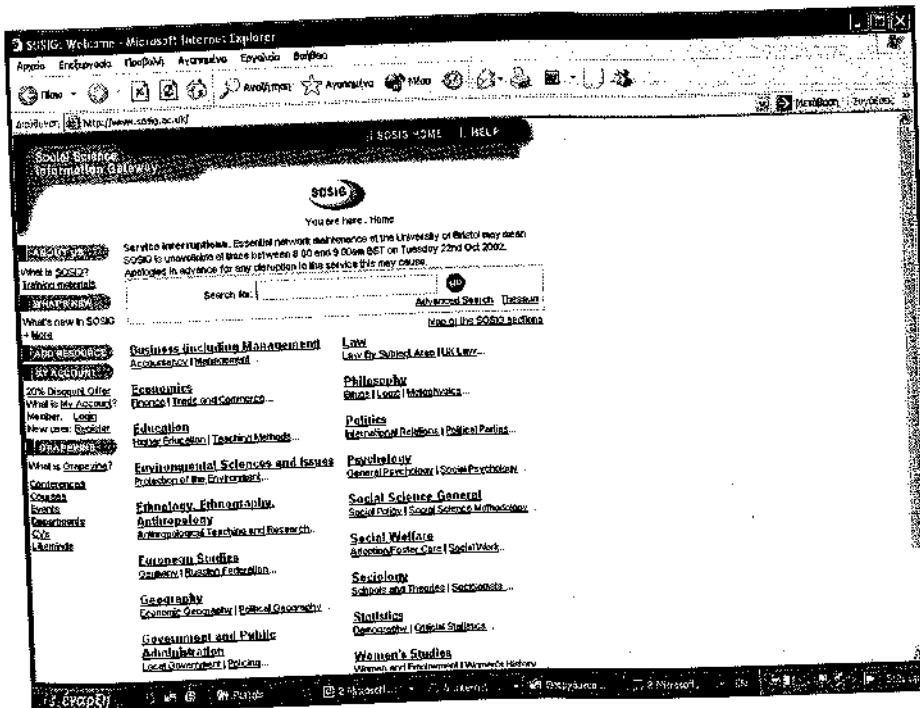
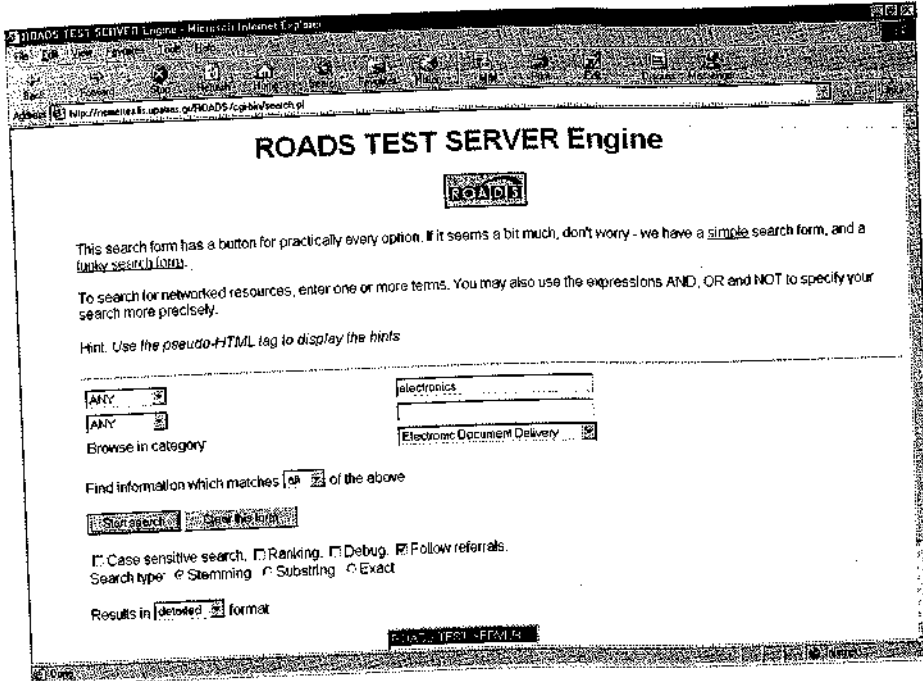
- Είναι λογισμικό με φιλοσοφία «Ανοικτού Πηγαίου Κώδικα» που επιτρέπει αλλαγές χωρίς την παρέμβαση του αρχικού σχεδιαστή - κατασκευαστή.
- Είναι αναπτυγμένο σε γλώσσα Perl, την οποία η Β.Υ.Π. ήδη χρησιμοποιεί σε άλλες της εφαρμογές.

9. Dublin Core metadata editor. Διαθέσιμο στο Διαδίκτυο: <http://www.ukoln.ac.uk/cgi-bin/dcdot.pl> Τελευταία επίσκεψη 18 Οκτωβρίου 2002

10. ROADS Resource Organisation and Discovery in Subject-based Services Διαθέσιμο στο Διαδίκτυο: <http://www.ilrt.bris.ac.uk/roads/> Τελευταία επίσκεψη 15 Οκτωβρίου 2002

- Οι λειτουργίες του είναι αυτόνομα δομημένες επιτρέποντας τη σχετικά εύκολη παραμετροποίηση.
- Έχουν ήδη αναπτυχθεί περιφερειακές εφαρμογές και από άλλους οργανισμούς οι οποίες είναι δυνατόν να αξιοποιηθούν.
- Με τις κατάλληλες ρυθμίσεις μπορεί να διαχειριστεί διαφορετικές διατάξεις κωδικοποίησης.
- Έχει τη δυνατότητα αυτόματης εύρεσης πηγών με τη χρήση «harvester» οι οποίες εύκολα εισάγονται στη βάση (μετά από αξιολόγηση).
- Ακόμη και στη βασική του εγκατάσταση παρέχει στο χρήστη απλό και φιλικό περιβάλλον λειτουργίας και εμφάνισης αποτελεσμάτων.
- Υπάρχει πρόβλεψη για την πολύγλωσση εμφάνιση των σελίδων, χωρίς την ανάπτυξη επιπλέον κώδικα.
- Παρέχει ολοκληρωμένο περιβάλλον διαχείρισης εγγραφών (backoffice).
- Έχει δυνατότητα συμβατότητας με το πρωτόκολλο Z39.50
- Το λογισμικό παρέχεται δωρεάν.

Ακολουθούν δυο ενδεικτικές οθόνες από την δοκιμαστική λειτουργία του λογισμικού και οι αντίστοιχες οθόνες της θεματικής πύλης SOSIG που το χρησιμοποιεί (Social Science Information Gateway) υπογραμμίζοντας τη μεγάλη ευελιξία του λογισμικού και τις δυνατότητες παραμετροποίησης του.

Search results for electronics and and (subject-descriptor=edd) in ROADS TEST SERVER - Microsoft Internet Explorer

Matches for query: electronics and and (subject-descriptor=edd) in ROADS TEST SERVER

Number of matches in the database: 5

ELECTRONIC DOCUMENT DELIVERY - THE INTEGRATED SOLUTION

DESCRIPTION
To produce an integrated end-user driven identification, holdings discovery, ordering and electronic supply service for document delivery

ACCESSIBLE FROM
• http://www.lincs.ac.uk/users/library/news_diedds.htm

SHARING OF EDUCATIONAL RESOURCES IN AN ELECTRONIC NETWORK IN WALES

DESCRIPTION
Rhannu Adnoddau Addysgol mewn Rhwydwaith Electronaidd A geographically based Document Delivery service by a consortium of libraries in an all-Wales context.

KEYWORDS
electronic document delivery, document delivery, ILL, interlibrary loan, Email, encryption, document discovery, Wales, co-operation, resource sharing, scanning, SMTP, TWAIN, PNG, PGP, MIME, Z39.50, ILL protocol, TOLTK, YAZ

ACCESSIBLE FROM
• <http://seren.new.ac.uk/walesnet/>

JOINT ELECTRONIC DOCUMENT DELIVERY SOFTWARE PROJECT

SOSIG Search Results - Microsoft Internet Explorer

Search Results

You are here: Home > Search Results

Search for:

Looking for courses? Have a look at [Courses](#)

[Advanced Search](#) [Thesauri](#)

Results for electronics
1 - 10 from 17 matches 1 2 Next

Centre for the History of Defence Electronics
Alternative Title: CHIDE
Description: Centre for the History of Defence Electronics (CHIDE) is based in the History of Technology Research Unit, Bournemouth University. It conducts research into the history of military equipment, both air, sea and land based. Current specialisms include British radar equipment during the Second World War and defence electronics. It also gathers oral history personal recollections from servicemen and women on the use of this technology. Its website provides details of the purpose of the Centre its ongoing research and archive holdings. It also includes a list of links to military history/technology museums available on the Internet. [Full Record](#)
Keywords: radar, United Kingdom, weapons, technology, military history
<http://chu4.bournemouth.ac.uk/CHIDE/CHIDE.htm>

Sony Global
Description: This is the corporate information site for Sony the electronics manufacturer. There are sections on environmental relations, community activities, and job vacancies. The investors section has financial information. There is an account of the company's origins by Masaru Iwata its founder, which also gives an interesting insight into Japanese values and management culture. [Full Record](#)
Keywords: company information, Japanese management culture, audio.

10. Συμπέρασμα

Καταλήγοντας, είναι απαραίτητο να τονισθεί ακόμη μια φορά ότι όσα προαναφέρθηκαν βρίσκονται υπό συνεχή αναθεώρηση. Η παγκόσμια πρακτική για τις θεματικές πύλες έχει να επιδείξει διάφορους τρόπους προσέγγισης των ζητημάτων διαχείρισης της πληροφορίας και επιλογής του κατάλληλου λογισμικού με βασικό άξονα τη συνεργατικότητα. Στην Ελλάδα, που τώρα αρχίζουν να αναπτύσσονται τέτοιες υπηρεσίες, η ανάγκη αυτή εμφανίζεται πιο επιτακτική. Η ύπαρξη ενός πανελληνίου δικτύου ανταλλαγής δεδομένων και πληροφοριών θα βοηθήσει την σωστότερη ανάπτυξη και τη μελλοντική διαφύλαξη των θεματικών πυλών.